

In Japonese rock en mantua

Twee ongewone bloemenhouders herenigd in Den Haag

Stel bloemenhouders in de vorm van een man en vrouw

Delft, plateelbakkerij De Grieksche A, AK merk van eigenaar Adrianus Kocx (1687-1701)

Ca. 1690. Tinglazuuraardewerk, H 41,5 cm

Bijdrage: € 150.000

GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG

De bloemenhouders zijn aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt, Mondriaan Fonds, VSBfonds, Hendrik Muller Fonds en de Vrienden van het Gemeentemuseum

---

Sinds enkele maanden is in het Gemeentemuseum Den Haag in de permanente opstelling *Het Wonder van Delfts Blauw* een stel bloemenhouders in het model van een man en een vrouw met manden in de armen te bewonderen. De sierlijke bloemenvazen zijn rond 1690 vervaardigd bij De Grieksche A, een van de belangrijkste plateelbakkerijen van Delft en hofleverancier van stadhouder Willem III en zijn echtgenote prinses Mary Stuart.

Portret van Mary Stuart

Jacob Gole

1688-1724. Gravure, 25,2 x 18,3 cm

RIJKSMUSEUM AMSTERDAM

Wereldwijd is dit tot op heden het enige bekende paar hoffiguren van Delfts aardewerk. Gekleed naar het Nederlands-Engelse modebeeld van die tijd draagt de man een *Japone rock* en de vrouw een *mantua* (japon) met sleep, zoals bekend in koninklijke kringen en bij de elite. Rond haar hals draagt de vrouw een kostbaar parelsnoer dat met een vierkant geslepen diamant wordt gesloten. In haar modieuze kapsel *à la fontange* pronkt aan de voorzijde eveneens een grote geslepen steen. Zowel door deze elitaire kleding met kostbare juwelen, als door het unieke model van de figuren en de herkomst uit plateelbakkerij De Grieksche A, is het museum ervan overtuigd dat dit verfijnde stel stadhouder Willem III en zijn echtgenote Mary Stuart verbeeldt. De komende jaren zal het museum onderzoek doen om deze identificatie verder te onderbouwen. Willem III en Mary Stuart werden in 1689 gekroond tot koning en koningin van Engeland, Schotland en Ierland. Mary is als prinses en als koningin veelvuldig op prenten weergegeven gekleed in een mantua en met een fontange haardracht. In de keramische uitvoering heeft de plateelbakker de sleep drastisch moeten inkorten – het materiaal leent zich immers niet voor lange, dunne uiteinden.

Waarom gesteund?

De twee bloemenhouders in de vorm van een man en vrouw die beiden een mand dragen, waren voor het eerst te zien op een bijeenkomst van het Haags Gemeentemuseum op 13 november j.l. in het kader van de lancering van de website www.delftsaardewerk.nl door de vijf daarbij betrokken musea. Alle aanwezigen, voor een groot deel deskundigen op dit gebied, toonden zich zeer onder de indruk door deze onverwachte maar ook zeer ongebruikelijke vondst, die aan de beginperiode van de bloei van de Delftse aarde-

werkproductie duidelijk een nieuwe dimensie toevoegt.

Dat het hier vorstelijke portretten betreft is geenszins bewezen, maar het belang van de bloemenhouders wordt hier niet wezenlijk door verminderd. Het ligt meer voor de hand dat hier de stedelijke elite (eventueel ook de adel) de doelgroep was, die zich in deze weergave kon herkennen. In de culturele bloei van ons land speelden ook zij een dusdanige rol, dat zij terecht in de opbloeiende Delftse aardewerkproductie als een vernieuwend thema gekozen konden worden.

Figuurplastieken van deze grootte zullen in deze beginperiode >

Kunstvragen

Saskia Simonis (62)

Senior advisor bij veilinghuis Bonhams, tevens werkzaam voor Kasteel-Museum Sypsteyn, lid van de Vereniging Rembrandt en de Utrechtse Rembrandt Cirkel sinds 2015

Wat is uw eerste kennismaking met kunst?

'Mijn moeder was behoorlijk met kunst bezig en nam me vaak mee naar veilingen, musea en antiekbeurzen. En toen ik op het gymnasium zat, heb ik ontzettend genoten van alles wat met kunst en geschiedenis te maken had. Dat is me altijd blijven boeien.'

Wat is uw eerste kunstaankoop?

'Toen ik in de twintig was, ben ik bronzen beelden gaan kopen. Dat kon ik doen dankzij de rentesubsidieregeling voor kunst-aankopen die toen net was ingevoerd, want

dat waren hele uitgaven voor een jong iemand met nog niet zo veel inkomen. Mijn eerste aankoop was *Europa en de stier* van Evert den Hartog.'

Naar welk museum gaat u graag terug?

'Nu het Rijksmuseum klaar is vind ik het geweldig om daarheen te gaan, maar tegenwoordig gaat mijn voorkeur meer uit naar kleine musea, zoals Willet-Holthuysen, Museum Van Loon en natuurlijk Sypsteyn. En waar ik graag naar terug zou willen gaan is het Gulbenkian in Lissabon. Een gevarieerde collectie, prachtig geëxposeerd in een modern gebouw, omringd door een park.'

Welke tentoonstelling heeft ooit indruk gemaakt?

'In 1990 was ik in Madrid voor een tentoonstelling over Velázquez. Dat vond ik bijzonder, die grote, statige portretten die hij als hofschilder maakte, en de geschiedenis van het koningshuis die je zo zag langskomen.'

Welke aankoop voor welk museum zou u graag willen steunen?

'Het is niet zo makkelijk om iets specifiek te noemen. Wat ik wel zou willen steunen, al weet ik niet of de Vereniging Rembrandt zich daarmee bezighoudt, is een mooie, aansprekende, sculptuur op het Museumplein. Dat zou een aanwinst zijn voor de gezamenlijke musea aan het plein en voor de stad.'

Zou het ooit mogelijk zijn, wat zou u graag uit uw eigen verzameling aan een museum willen schenken, om iedereen van mee te kunnen laten genieten?

'Ik weet niet of mijn dingen museumwaardig zijn, maar ik zou de circusvoorstellingen van Jan van Heel en het strandgezicht bij Viareggio van Isaac Israëls wel een groter publiek gunnen: je wordt er zo vrolijk van. Het is toegankelijke kunst waar je met plezier naar kunt kijken.'

Willem en Mary waren naast liefhebbers van Delfts aardewerk ook enthousiaste verzamelaars van de exotische bloemen waarmee dit soort bloemenhouders of zogenoemde tulpenvazen werden gevuld. Het kweken van kostbare soorten als anemonen, anjers, aurikels, ranonkels en tulpen was in de 17de eeuw geliefd bij menig vorst en vorstin in Europa.

HERENIGD IN 2014

De mansfiguur maakte tot 2014 deel uit van een Franse privécollectie; de vrouwenfiguur bevond zich in Belgisch privébezit. Kunsthandelaar Robert Aronson spoorde beide op en wist ze in 2014 te herenigen. Direct daarna reisden ze naar een antiekbeurs in de Verenigde Staten. Het Gemeentemuseum slaagde er met steun van de Vereniging Rembrandt en enkele andere organisaties op het nippertje in de beeldjes aan te kopen en te voorkomen dat het paar in een Amerikaanse privé-verzameling verdween.

De grote levendigheid in de modellering, voor zover dat kan in dit materiaal, maakt dit stel tot een van de meest realistische voorbeelden van Delfts aardewerk. Door de aanwezigheid van het merk van de plateelbakkerij kunnen de productieplaats én de datering met zekerheid worden vastgesteld. De verwerving van dit nieuw ontdekte model bloemenhouders is een belangrijke verrijking van het Nederlands kunstbezit en een bekroning van het jarenlange wetenschappelijke onderzoek van het Gemeentemuseum, dat in 2007 onder meer resulteerde in de publicatie over Delftse bloemenhouders *Vazen met Tuiten. 300 jaar pronkstukken* ♦

Suzanne Lambooy
Conservator kunstnijverheid

Literatuur

R.D. Aronson, *Dutch Delftware. William & Mary. Unique Bouquetières*, Amsterdam 2015

T.M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk. Geschiedenis van een nationaal product. Vazen met tuiten. 300 jaar pronkstukken*, deel IV, Zwolle/Den Haag (Gemeentemuseum Den Haag) 2007

- > een *tour de force* voor de fabriek de Grieksche A hebben betekend, ook al behoorde deze, ook technisch gezien, tot de allerbeste in Delft. Dat toont zich onder meer in de nog wat naïeve weergave van de gezichten en proporties van de figuren, wat in zekere zin ook weer de charme van een dergelijke gedurfd en vernieuwende poging uitmaakt. Zo is uniek dat hier een man en vrouw ten voeten uit worden weergegeven in modieuze eigentijdse en informele kleding.
- De gedachte dat nogmaals een stel van deze volstrekt ongebruikelijke en op vele punten unieke set ooit nog elders zal opduiken bij of via de kunsthandel, lijkt verwaarloosbaar klein. Het is dus nu of nooit, niet alleen voor het Gemeentemuseum, waar deze set als aanwinst een hoofdrol zal vervullen in de aanzienlijke collectie Delftse bloemenvazen (al of niet met tuiten), maar zeker ook voor de gehele Collectie Nederland, waarvoor juist de topstukken van Delfts aardewerk ook internationaal gezien als het meest typerende product van de Nederlandse kunstnijverheid in de Gouden Eeuw gelden.